

Stanowisko Nr 11/2021

Konwentu Marszałków Województw RP

z dnia 7 grudnia 2021 r.

w sprawie III wersji projektu Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej

Konwent Marszałków Województw RP z zadowoleniem przyjmuje deklarację Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie zmiany trzeciej wersji projektu Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR) w zakresie systemu wdrażania interwencji *Infrastruktura na obszarach wiejskich oraz wdrożenie koncepcji inteligentnych wsi*.

Jednakże nadal podkreślić należy, że obecna trzecia wersja projektu PS WPR istotnie odbiegała od jego wersji drugiej, ponieważ nie tylko nie uwzględniała uwag i propozycji składanych w procesie konsultacji, ale w wielu punktach była z nimi sprzeczna.

Nadal aktualne pozostają jednakże wątpliwości zgłaszane w trybie uwag projektu do Planu Strategicznego dla WPR 2023-2027 w zakresie:

- niemal całkowitego wyeliminowania wsparcia rozwoju infrastruktury publicznej na obszarach wiejskich w ramach PS WPR i uwzględnienie wyłącznie inwestycji w zakresie systemów indywidualnego oczyszczania ścieków oraz koncepcji *Inteligentnych wsi*;
- ograniczenia możliwości wsparcia operacji infrastrukturalnych w ramach interwencji Leader i nadanie takiemu wsparciu wyłącznie charakteru określonego jako: „...uzupełniający do projektowanego w ramach innych programów (finansowanych z innych funduszy)...” (str. 122 projektu);
- ograniczenia swobody w kształtowaniu lokalnych strategii rozwoju poprzez konieczność skoncentrowania dokumentu na – dokładnie - trzech obszarach tematycznych;
- drastycznego ograniczenia środków przeznaczonych na interwencję *Infrastruktura na obszarach wiejskich oraz wdrożenie koncepcji inteligentnych wsi*.

Niezależnie od deklaracji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, nadal podtrzymujemy stanowisko, że niemal całkowite usunięcie interwencji w infrastrukturę wiejską w ramach funduszu, który jak sama nazwa wskazuje, powinien wspierać w szczególny sposób działania prorozwojowe, oznacza faktyczne odejście od polityki wspierania w ramach WPR zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Podkreślamy, że nie tylko rolnictwo ale i rozwój obszarów wiejskich stanowi obszar interwencji Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), a konieczność dalszego wspierania rozwoju obszarów wiejskich z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych regionów jest bezdyskusyjna. Warto przypomnieć, że kwestię tę dostrzegł Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, który w podjętej 8 lutego 2018 r. uchwale w sprawie negocjacji zasad prowadzenia wspólnej polityki rolnej Unii Europejskiej po 2020 roku stwierdza: „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej podkreśla duże znaczenie polityki wsparcia rozwoju obszarów wiejskich w ramach wspólnej polityki rolnej (tzw. II filaru WPR). Uważa, że należy wzmocnić finansowanie tej

części wspólnej polityki rolnej, zachować harmonijne kryteria podziału środków unijnego budżetu na ten filar z uwagi na utrzymujące się różnicowanie w poziomie rozwoju obszarów wiejskich oraz zapewnić odpowiednie zaangażowanie pozostałych polityk unijnych, w tym polityki spójności, na rzecz rozwoju tych obszarów”. Powszechna dotychczas możliwość korzystania ze środków funduszu zamieniana jest na ekskluzywne wsparcie wybranych obszarów w ramach *inteligentnych wsi* z budżetem porównywalnym do budżetu niektórych Lokalnych Grup Działania.

Konwent Marszałków Województw RP zwraca uwagę, że nie jest wiadome czy środki Polskiego Ładu – wymienione jako główne źródło finansowania inwestycji - będą przyznawane w kolejnych latach, w przeciwieństwie do środków Unii Europejskiej, które będą zagwarantowane na realizację inwestycji w latach 2023-2027. W konsekwencji mechanizm polegający na zastąpieniu „jednych środków drugimi” skutkować będzie zmniejszeniem możliwości inwestycyjnych dla gmin.

Ponadto projekt zapisów Umowy Partnerstwa wskazuje, że w przypadku dróg lokalnych interwencja będzie ograniczona tylko do tzw. inwestycji o charakterze dostępowym. Drogi lokalne o charakterze dostępowym muszą spełniać jeden z warunków: stanowić brakujące połączenia do sieci TEN-T, przejść granicznych, terminali intermodalnych, centrów logistycznych, terenów inwestycyjnych lub innych gałęzi transportu. Już w obecnej perspektywie finansowej wsparcie dróg lokalnych objęte było narzuconymi przez Komisję Europejską ograniczeniami (maksymalnie 15% środków przewidzianych na infrastrukturę drogową można było skierować na wsparcie dróg lokalnych). Zatem wsparcie tego rodzaju inwestycji na obszarach wiejskich w ramach środków pochodzących z regionalnych programów operacyjnych wydaje się niemożliwa.

Analogiczna sytuacja dotyczy infrastruktury wodno-ściekowej. Zgodnie z zapisami projektu Umowy Partnerstwa w obszarze gospodarki wodno-ściekowej, w tym inwestycji w budowę, rozbudowę sieci kanalizacyjnej, na poziomie krajowym planuje się wsparcie aglomeracji powyżej 10 tys. RLM wyznaczonych w KPOŚK, a wsparcie dla pozostałych aglomeracji – większych niż 2 tys. RLM – na poziomie programów regionalnych. Wsparcie budowy sieci wodno-kanalizacyjnych poza aglomeracjami, w tym głównie na terenach wiejskich, przewidziano co prawda w ramach Krajowego Planu Odbudowy, ale kwota przeznaczona na ten cel to zaledwie 204 mln euro. Ponadto w pierwszej kolejności finansowanie mają uzyskać inwestycje w miasteczkach o liczebności 5-20 tys. mieszkańców, poza aglomeracjami, które dotychczas były pozbawione w ramach PROW 2014-2020, czy programów regionalnych, możliwości pozyskania dofinansowania. Trudno zatem oczekiwać, że środki te będą wystarczające. Mając zaś na uwadze stopnie zwodociągowania i skanalizowania obszarów wiejskich konieczne do realizacji inwestycje w tym zakresie to niestety perspektywa wieloletnia. Niezapewnienie środków na ten cel w przyszłym Planie Strategicznym dla WPR, de facto pozbawi samorządy lokalne jakiegokolwiek wsparcia w tym zakresie i stawia dalszy zrównoważony rozwój obszarów wiejskich w bardzo niekorzystnej sytuacji.

Uwzględniając dostępne programy krajowe, założenia Umowy Partnerstwa 2021-2027, a przede wszystkim potrzeby inwestycyjne, Konwent Marszałków Województw RP podtrzymuje wcześniejsze stanowisko, zgodnie z którym PS WPR pozostaje jedynym źródłem finansowania wielu priorytetowych dla obszarów wiejskich interwencji w przyszłości.

Konwent Marszałków Województw RP z niepokojem odczytuje również zapisy trzeciej wersji PS WPR w zakresie interwencji *Leader/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS)*. Zamiar ograniczenia finansowania inwestycji infrastrukturalnych uznaje za niezrozumiały i sprzeczny – nie tylko z oczekiwaniami lokalnych społeczności, ale również z dotychczasowymi deklaracjami Instytucji Zarządzającej o maksymalnej elastyczności zakresu wsparcia.

Konwent Marszałków Województw RP z zadowoleniem przyjmuje także odejście Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi od zamiaru radykalnej zmiany systemu instytucjonalnego dla interwencji *Infrastruktura na obszarach wiejskich oraz wdrożenie koncepcji inteligentnych wsi oraz Scalanie gruntów* i pozbawienia samorządów województw ich dotychczasowej roli. Podkreślamy, że samorzady województw nadal oferują współpracę w zakresie wspierania modernizacji obszarów wiejskich przy udziale Wspólnej Polityki Rolnej.

Należy też podkreślić, że w części dotyczącej opisu strategii interwencji dla celu szczegółowego 8, w każdej z opiniowanych wersji planu zawarto odniesienie do rekomendacji Komisji Europejskiej dotyczących potrzeb inwestowania w modernizację i rozwój infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich, w tym m.in. na rozwój sieci wodno-kanalizacyjnych i Internetu szerokopasmowego. Działania te były i są z sukcesem wdrażane przez samorzady województw i w czasie realizacji dwóch perspektyw finansowych nie wystąpiły żadne przesłanki ku temu, aby zmieniać efektywnie funkcjonujący system.

Podnosimy fakt, że ustawa o samorządzie województwa określa naszą rolę w przygotowaniu i realizacji strategii rozwoju województw. Samorzady województw prowadzą politykę rozwoju województwa, na którą składa się również tworzenie warunków rozwoju regionalnego. Obszary wiejskie odgrywają bardzo ważną rolę w rozwoju gospodarczym każdego województwa, a zapewnienie odpowiedniej infrastruktury determinuje rozwój gospodarczy tych terenów. Dlatego wdrażanie interwencji z zakresu Infrastruktury na obszarach wiejskich i scaleń gruntów przez Samorząd Województwa gwarantuje osiągnięcie najwyższych wskaźników efektywności tych interwencji.

Mając na uwadze powyższe oraz troskę o rozwój obszarów wiejskich, Konwent Marszałków Województw RP wnosi do Pana Ministra prośbę o dokonanie weryfikacji zapisów PS WPR zgodnie z deklaracjami złożonymi podczas posiedzenia Zespołu ds. Obszarów Wiejskich, Wsi i Rolnictwa KWIRST z dnia 6.12.2021. a także o wprowadzenie zmian w planie finansowym poprzez znaczące zwiększenie środków na kategorie interwencji związanych z rozwojem obszarów wiejskich.

Stanowisko kieruje się do:

Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Pana Henryka Kowalczyka

